

Zapanuj nad informacjami

WIEDZA W PIGUŁCE

Zeбраłeś już wszystkie potrzebne materiały? Przyszedł czas na ich wykorzystanie.

Najpierw zgromadzone informacje odtwarzamy, oceniamy i porządkujemy. Później można na ich podstawie coś nowego, np. sformułować własną wypowiedź czy napisać wypracowanie.

Przed przejściem do drugiego etapu pracy trzeba zdać sobie sprawę, co spośród zgromadzonych przez nas informacji jest najważniejsze. Jest to konieczne do twórczego ich wykorzystania. Porządkowanie wiadomości zacznij już podczas czytania. Na bieżąco wybieraj ważniejsze fragmenty, do których będziesz się odwoływał.

Każdy ma swój sposób porządkowania informacji. Można wyróżniać pewne fragmenty w tekście, robić ksero, zapisywać pliki na dysku, umieszczać je w odpowiednich folderach czy wpinać materiały do segregatorów. Bardzo skutecznym sposobem jest sporządzanie notatek.

Dobra notatka:

- jest krótka i treściwa,
- w punktach przedstawia kluczowe informacje,
- zawiera wyróżnienia. Podkreślaj najważniejsze rzeczy. Później położysz na nie nacisk w swojej pracy.

Gdy już twoje informacje są przeanalizowane i uporządkowane, możesz zabrać się do ich przetworzenia. Często efektem takiej pracy jest prezentacja czy wygłaszany referat.

Formę i treść swojego przekazu dostosuj do odbiorców. Co innego zaciekawi rówieśników, a co innego doceni nauczyciel. Zawsze jednak staraj się, żeby twoja wypowiedź była zaplanowana i przejrzysta. Zadbaj o logikę twojego wywodu: niech następne zdanie wynika z poprzedniego. Te cechy wypowiedzi sprawią, że odbiorcy będą mogli ją zrozumieć i docenić.

W uporządkowaniu referatu pomaga dobra prezentacja — tak samo, jak w zebraniu myśli przydają się notatki. I prezentacja, i notatki muszą jasno przekazywać najistotniejsze treści. Dlatego poszczególne slajdy powinny przypominać krótkie notatki. Wówczas słuchacze będą mieli możliwość szybkiego ich odczytania. Zatem niech zamieszczone na nich punkty będą zwarte. Aby urozmaicić prezentację, dobrze dodać ilustracje. Taka prezentacja ułatwi słuchaczom śledzenie toku wywodu.

POMYSŁ NA LEKCJĘ

Wszyscy znamy tę sytuację — dużo informacji, mało czasu, nigdy nie udaje się powiedzieć wszystkiego. By tego uniknąć, już na etapie wyszukiwania informacji należy starać się wybierać tylko te, które są najbardziej istotne. Przydatne okazują się zwłaszcza notatki pomagające uporządkować zgromadzony materiał. Warto też zastanowić się, w jaki sposób dopasować nasz przekaz do potrzeb i wieku odbiorcy.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- rozumieją, że prezentację informacji poprzedza proces ich selekcji i hierarchizacji;
- potrafią wskazać najistotniejsze fragmenty czytanego tekstu;
- sporządzają notatki w czasie procesu wyszukiwania informacji;
- potrafią wybrać informacje w zależności do odbiorcy i jego potrzeb.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 15 min
 Forma: praca indywidualna, dyskusja
 Pomoce: **karta pracy „Zapanuj nad informacjami”**

Rozdaj uczestnikom zajęć **kartę pracy „Zapanuj nad informacjami”**. Każdy z uczestników powinien otrzymać jedną kopię karty.

Poproś o lekturę tekstu oraz podkreślenie najważniejszych fragmentów. Uczestnicy zajęć mogą również sporządzać notatki na marginesie.

Bezpośrednio po lekturze zadaj pytanie: „Czy wszystkie elementy historii zawartej w artykule są tak samo ważne?”

Jako pytania pomocnicze rozważ:

- O czym jest artykuł?
- Które fragmenty (akapity) tekstu możemy pominąć jako mniej istotne?
- Które fragmenty tekstu są na tyle istotne, że warto je podkreślić lub zrobić na ich temat notatkę na marginesie?
- Dlaczego sporządzenie notatek pomaga w zrozumieniu tekstu i sprawia, że łatwiej nam go opowiedzieć?

2.

Czas: 10 min
 Forma: praca w grupach
 Pomoce: **karta pracy „Zapanuj nad informacjami”**

Poproś uczestników o pracę w parach. Na podstawie przeczytanego tekstu poproś o przygotowanie krótkiej (2–3 minutowej) prezentacji na temat przeczytanego tekstu dla:

1. młodszego rodzeństwa chodzącego do szkoły podstawowej
2. grupy kolegów rówieśników
3. nauczyciela, który poprosił o przygotowanie referatu na ten temat

Każdej parze przydziel tylko jedno zadanie.

Zachęć uczestników zajęć do pisania po tekście, zaznaczania kluczowych fragmentów i robienia notatek na marginesie. Zasugeruj stworzenie krótkiego 4-punktowego streszczenia tekstu zawierającego kluczowe elementy historii. Zaznacz, że plan najlepiej przygotować po przejrzeniu notatek i ich uporządkowaniu. Ważne, aby każdy z punktów dotyczył

najistotniejszych elementów, tylko takich, których pominięcie w czasie opowiadania tekstu zmieniałoby jego znaczenie.

3.

Czas: 15 min
Forma: dyskusja

Poproś ochotników o wygłoszenie przygotowanych prezentacji.

Ważne, aby zostały wygłoszone prezentacje wszystkich typów (1, 2, 3) — jeśli starczy czasu, możesz poprosić o więcej niż 3 prezentacje.

Po każdej z prezentacji zachęć pozostałą część uczestników zajęć do wygłoszenia komentarzy i uwag.

Za każdym razem zadaj pytania:

- Czy opowiedziana historia uwzględnia najważniejsze informacje z tekstu?
- Czy prezentacja została przygotowana w sposób odpowiedni dla adresata?

4.

Czas: 5 min
Forma: dyskusja
Pomoce: tablica, kreda lub marker

Poproś uczestników zajęć o wskazanie cech wypowiedzi adresowanych do: (1) młodszego rodzeństwa, (2) grupy rówieśników, (3) nauczyciela.

Jako pytania pomocnicze rozważ:

- W czasie której z prezentacji możemy posłużyć się terminami naukowymi?
- Który element historii będzie najbardziej interesujący dla danej grupy odbiorców?
- Która z prezentacji może być najdłuższa i zawierać najwięcej elementów?

Zapisz na tablicy po 3 cechy wypowiedzi adresowanej do: (1) młodszego rodzeństwa, (2) grupy rówieśników, (3) nauczyciela.

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestnicy i uczestniczki:

- rozumieją, że nie warto starać się „powiedzieć wszystko”, referując przeczytany artykuł? (→ rozważ realizację lekcji [Zmieniaj świat słowami!](#))
- wiedzą, że należy przeprowadzić selekcję zebranych informacji, zanim przystąpi się do ich prezentacji? (→ rozważ realizację lekcji [Jak planować pracę z informacją?](#))
- pamiętają o konieczności sporządzania notatek i przygotowania kilkupunktowego planu prezentacji? (→ rozważ realizację lekcji [Zmieniaj świat słowami!](#))

Opcje dodatkowe

Zajęcia mogą zostać poszerzone w ćwiczeniu pierwszym. Poproś uczestników o zaznaczenie czterech, nie dłuższych niż jedno zdanie, najważniejszych fragmentów tekstu. W czasie dyskusji porównaj fragmenty 5–6 osób, wspólnie ustalcie te elementy, które są najważniejsze dla historii opowiedzianej w tekście.

Ostatnie ćwiczenie może również zostać rozbudowane o pracę w grupach — poproś każdy z zespołów o stworzenie listy porad, w jaki sposób należy prezentować informacje (1) młodszemu rodzeństwu, (2) grupie rówieśników, (3) nauczycielowi. Poproś grupy o zaprezentowanie swojej pracy, a pozostałych uczestników zajęć do komentowania i dzielenia się swoimi uwagami.

MATERIAŁY

- Karta pracy „Zapanuj nad informacjami”.
- Wymieranie blondynek, Wikipedia.pl, CC BY-SA, http://pl.wikipedia.org/wiki/Wymieranie_blondynek, dostęp: 15.09.2012.

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Zdecyduj, które z poniższych zdań z tekstu „Wymieranie blondynek” zawiera informacje przydatne dla:

Kategorie:

- młodszego rodzeństwa uczęszczającego do szkoły podstawowej
- grupy rówieśników
- nauczyciela, który poprosił o przygotowanie referatu na ten temat

Elementy do przyporządkowania:

- Częstotliwość występowania blond włosów może się zatem zmniejszyć, ale nie znikną one zupełnie [rozwiązanie: 1 2 3]
- Współcześnie jako powód rzekomego zagrożenia dla istnienia blondynek i blondynów wymienia się fakt, że blond włosy są uwarunkowane genetycznie przez geny recesywne, które aktualnie posiada niewielka liczba ludzi — aby potomstwo miało blond włosy, oboje rodzice muszą być posiadaczami tego genu. [rozwiązanie: 2 3]
- W rzeczywistości powyższa interpretacja podstaw genetyki jest całkowicie błędna. [rozwiązanie: 2 3]
- Pierwsze informacje na ten temat pojawiły się już w 1865, gdy reporter Flag of Our Union napisał o „na szczęście” niespełnionych przepowiedniach „pewnych mądrych osób”, które twierdziły, że zbliża się koniec dla blondynek. [rozwiązanie: 2]
- W 2002 w prasie cytowano rzekomy raport niemieckich naukowców, a w niektórych publikacjach, powołując się na badania przeprowadzone przez WHO, według których gen włosów blond był skazany na zagładę jako gen recesywny, przepowiedziano rzekome wymarcie naturalnych blondynek w 2202. [rozwiązanie: 2]
- Wymieranie blondynek (ang. **blonde extinction**) — miejska legenda lub mistyfikacja od czasu do czasu pojawiająca się w prasie, według których osoby o blond włosach są skazane na wymarcie. [rozwiązanie: 1 2 3]
- Przyczyną odstępstw od prawa Hardy’ego-Weinberga może być różnorodność antropologiczna i etniczna połączona z intensywną migracją ludności. [rozwiązanie: 3]

- Zgodnie z prawem Hardy'ego-Weinberga częstość występowania genu recesywnego w populacji, w której jest on równomiernie rozprzestrzeniony, pozostaje stała. [rozwiązanie: 2 3]

Pamiętaj, że przygotowując prezentację warto zastanowić się, które informacje należy przekazać danej grupie odbiorców. Przekazanie wszystkich informacji, w tym zwłaszcza rozbudowanych definicji i szczegółów naukowych, każdej z grup jest błędem. Konieczna jest selekcja. Czy młodsze rodzeństwo chodzące do szkoły podstawowej będzie zainteresowane szczegółami na temat zasad genetyki i wieloma faktami z przeszłości? Podobnie, czy nasi koledzy z klasy będą zainteresowani prawem Hardy'ego-Weinberga? Informacje te okażą się jednak przydatne, jeśli przeprowadzamy prezentację dla nauczyciela.

CZYTELNIA

- Francuz Piotr, **Psychospołeczne aspekty tworzenia i odbioru informacji** [W:] **Jaka informacja?**, red. Dyczewski Leon, Lublin 2009, s. 187–192.
- Story-Huffman Ru, **INFOcus: Use of Information** [online], [dostęp: 31.12.2012], Dostępny w Internecie: <http://big6.com/pages/lessons/articles/infocus-use-of-information.php>.
- Spitzer Kathleen L., **Presentation Skills: Working With Secondary Students** [online], [dostęp: 31.12.2012], Dostępny w Internecie: <http://big6.com/pages/lessons/lessons/presentation-skills-working-with-secondary-students.php>.
- Szczechowiak Anna, **Jak dobrze robić notatki** [online], [dostęp: 31.12.2012], Dostępny w Internecie: http://edukacja.gazeta.pl/edukacja/1,101856,6080912,jak_dobrze_robic_notatki_.html.

Tekst: Urszula Dobrowolska, scenariusz: Michał Wysocki, konsultacja merytoryczna: Justyna Jasiewicz. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/zapanuj-nad-informacjami/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Cyfrowa Przyszłość, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

Język polski, III poziom edukacyjny

Cele kształcenia

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

III. Tworzenie wypowiedzi.

Wiedza o społeczeństwie, III poziom edukacyjny

Cele kształcenia

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.

Informatyka, III poziom edukacyjny

Cele kształcenia

II. Wyszukiwanie, gromadzenie i przetwarzanie informacji z różnych źródeł; opracowywanie za pomocą komputera: rysunków, tekstów, danych liczbowych, motywów, animacji, prezentacji multimedialnych.

Nowa podstawa programowa:

Język polski, VII-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego.

Uczeń porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.

Uczeń wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym skraca, streszcza, rozbudowuje i parafrazuje.

Język polski, liceum i technikum

Treści nauczania

porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach.

korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej.

dokonuje krytycznej selekcji źródeł.

gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych.

korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość.